

Sommarberättelse från Roslagen om min väg till Bispsfors via Järån

Nedtecknat av Martin Bergman
1999-07-09 samt framåt.

Vi är fn framme vid 21 juli 2001

Gunnar, Ditt mail om Järån gav mig inspiration att berätta om mina upplevelser från barndomen i min uppväxt. Jag tänker på Bispsfors som jag upplevde samhället i min barndom. Jag bodde ju själv nere vid Hannesforsbron och det var alltid en stor upplevelse att få komma upp till samhället. All färd till norra sidan skulle gå via Hannesforsbron, nånting annat var inte känt. Nåväl, jag försökte passera bron och vid södra landfästet stötte man alltid på fiskare. Det var alltid spännande att stanna och prata med dessa personer. Det var namn som "O´Pers-Kalle, Julle Backlund och många flera. Dom kunde berätta hur man på bästa sätt skulle fånga harr eller abborre. Dessa grabbar kunde även berätta om vilka otroliga simmare och dykare det hade funnits i Böle och Kilens by. Enligt de berättelse som delgavs mig dök grabbarna från högsta spannet på bron. Man skulle också ha haft simtävling mellan bron och ner mot Annedal. Vad vet jag - jag delger bara vad jag hört berättats.

O-Pers-Kalle gav mig inspiration till att fortsätta mitt fiske efter älven. Jag har minnen ifrån att Jan-Eric (min bror-son) och jag vandrade efter älven från bron och ända upp till Storbäcken. Ibland fick vi massor av abborre och en hel del mört. Harr däremot fick vi inget utav - det fick man bara vid brofästet eller längre upp i älven. Vägen mot Bispsfors skulle jag vilja ge följande beskrivning. På norra sidan av älven fortsatte vägen precis som idag - uppför nipan. Knappt några hundra meter upp fanns (finns) en genväg som bar iväg till Bispgårdens stationssamhälle. Vägen kom precis fram vid Halvarssons handelsträdgård uppe i samhället. Vägen delade sig ungefär där nipan skiljer sig från landskapet upp mot byn. Varför delger jag denna beskrivande detalj. Jo - enbart därför att där gick skiljevägen mot Bispgårdens IF:s fotbollsplan.

Fotbollsplanen låg mitt nedanför Bispgårdens stationssamhälle. Där upplevde jag sådana storheter som Ingemar Ribbefors, Anders Forsström, Manne Berglund, Arne Edholm Hannu Hintala m fl. Hannu Hintala - ja han hette så då , gav mig inspiration att fortsätta med fotbollen. Fy faen vad han sköt på mig nere vid älven. Jag kommer så väl ihåg när "Ribban" försökte nicka en utspark i mål när Bispgården låg under i en nedflyttningssmatch mot - jag tror att det var Aspås IF. Ribban var ju inte den som gav upp i första taget - men tyvärr så missade han och Bispgården åkte ner i div 5. Låt oss nu vandra tillbaka till Nipan efter älven och upp mot Bispsfors över Järån. Innan man kommer upp till vår fantastiska skogskyrkogård, har jag följande barndomshistoria att berätta.

Precis innan den skarpa kurvan från Bispsfors sett upplevde jag följande i början på 50-talet. Ofta så gick man ifrån skolan på den tiden, jag gick vid Böle skola. På vägen hem (om man inte åkte med Ernst Wiklund, Sven Fors och andra skolskjutsare från den tiden).

Gunnar Westlund löste fallet åt mig år 2002.

Här är bilden av bilen. Tillsammans med mina kompisar såg vi att det var något konstigt som hängde kring ett träd på den norra sidan av älven (mittemot den blivande skogskyrkogården). Vi blev givetvis nyfikna och undersökte så småningom vad det va. Det visade sig var en bil som låg runt ett träd, nästan ända nere vid älvkanten, en Opel Olympia. Vi fick så småningom veta att det var några skrymlingar från Vemyra som försökt dumpa bilen i älven - men misslyckats. Ni må tro att våra Kalle Blomkvistareinstinkter trädde i kraft. Vi bedrev säkert ett intensivt spaningsarbete i minst lika lång tid som Holmér's Palmespanare. Resultatet blev i alla fall lika med noll.

En liten bit längre fram efter vägen upp mot samhället - innan huvudingången mot skogskyrkogården, kom Kärleksstigen fram. Jag har aldrig gått den - tyvärr - men däremot har jag minnen utav att rallytävlingen Kärleksstigen kom fram där på 50-talet. Där hade man förhoppningar att storheter inom Jämtlands Motorklubb Östra skulle vara först efter stigen. Jag är lite osäker på namnen - men jag vet att vid hade bra representanter från JMK Östra. Innan vi kommer upp till korsningen mellan Bispgården och Bispfors vill jag ändå beskriva följande om den fantastiska skogskyrkogården. Jag passerade ofta denna del och mitt minne är uppbyggnaden av den fina muren som finns utmed vägen. Jag stannade ofta och pratade med mannen som byggde denna. Jag tror att han heter Johan Lindberg och kommer ifrån Kilens by. Med den tidens mått upplevde jag det som ett stort underverk att kunna med handkraft åstadkomma nånting dylikt. Jag tror inte det finns så mycket nämnt om vilket fantastiskt arbete denna man lade ner för uppbyggnad av muren. Det är ju åtminstone ingen mur som bör rivras. Efter skogskyrkogården kom så småningom korsningen mellan Bispgården och Bispfors. Precis i korsningen låg Perssons med deras hästhandel. Det man inte visste om Nordsvenskar och Ardenner där var inte värt att veta. Om man sen fortsatte ner mot samhället låg brandstationen där till vänster innan man passerade Järån. Åsbergs verkstad var det alltid spännande att passera. Oftast var det stora lastbilar parkerade långt in på grusvägen, så det var svårt att passera. Lastbilarna tillhörde Valdemar Österlund, Einar Forsström, Ernst Olsson och andra stora åkare som fanns då.

"Häftiga märken" då var Volvo Titan och Scania Regent. Det var inte timmer ner till kusten dessa åkare transporterade då eftersom flottningen fanns kvar i älven. Troligtvis transporterade dom grus och cement till alla kraftverksbyggen på 50-talet. Service fick man i alla fall hos, N O Åsberg, som det stod på skylten vid verkstadsingången, om det handlade om smide. Volvo Titan Längre ner i samhället hos Backströms tankade man BP och fick däcken bytta eller reparerade. N O Åsberg i all ära men den jag kommer ihåg är Bengt Åsberg och Totto som repade min VW 56:a en bit in på sextioalet. Ett litet vagt minne

har jag av N O Åsberg - där handlade det verkligen om smide.

Efter Åsbergs innan Sollefteåvägen hade bröderna Edvalls sin elaffär och verkstad. Mitt minne kring detta är väldigt dunkelt. Hoppas någon annan kan beskriva detta bättre. Jag kommer enbart ihåg att dett var en röd timmer byggnad, ungefär där BP-macken (Statoil kanske) ligger idag. Fortsatte man Sollefteåvägen en bit upp kom man till Walls handelsträdgård och därefter Gerålund. Gerålund som på den tiden tog emot världsartister genom den otrolige arrangören Göte Andersson. Vilken arrangör han var

denne man. Dans på två banor var det då - på den ena spelade t ex Carl Jularbo och på den andra Almstedt-Lind- Quartetten. Oftast började man med Perdido - och det hördes långt ned- och uppströms Järån - ja ända ner till N O Åsbergs smidesverkstad. Det var inte enbart dans han ordnade denne fantastiske Göte - han hade även artister som uppträdde på lina - ja som cirkusartister helt enkelt. Cirkus fanns ju även i våra trakter men då fick man åka till Ragunda stationssamhälle. Det räckte gott och väl med Götes cirkus.

Om man sedan cyklade vidare (för det är ju cykel som gäller i min resa till byn, av märket Brage om jag inte missminner mig) ner mot korsningen igen hade man Reimars (Sundins) pensionat mittemot Bröderna Edvalls elverkstad. Där kunde man "fika" jättegoda bakelser. Givetvis var det med en Loranga från SOBRA (Sollefteåortens bryggeri AB). Om jag inte missminner mig hade dom en bagare som samtidigt var "coach" för Bispgårdens IF:s fotbollslag. Bispgården hade ju fotbollslag på den tiden - ja näst intill ett lag för division 3. Men det är ju en ytterligare historia. Fortsatte man sedan ner mot samhället hade man Otto Meyers taxi på vänster sida. Han hade stora bilar av märket DODGE. Bilarna tog minst 6-8 passagerare. På den tiden hade man s k "kyrkbilar". Man skulle hämta folk från bl a utbyar som Brännan och Korsåmon (hoppas att inte nån av mina barndomsvänner som Bertil Westlund m fl tar illa upp för benämningen "utbyar" - lika bra att jag tar med Edemoarna också). Otto hade nån av dessa turer (troligtvis i konkurrens med Johan Wiklund på Österåsen och Edvard Andersson i stationssamhället) och därför fick han lov att ha stora bilar. Jag tror att Edward hade det idag okända märket Packard och en chaufför vid namn Yngve och kallades oftast med efternamnet "Lessen". Folk besökte kyrkan på den tiden och därför fick man lov att ombesörja kommunikationerna. Fortsatte man sedan vidare kunde man ej undgå att känna doften från Hayenhjelms bageri. Finns det någon som kommer ihåg rågbrödslimpan från Hayenhjelms - den var gudomligt god och för att inte tala om wienerbröden och drömmarna. Hur kunde dom bara åstadkomma någonting så otroligt gott. Om det var kalas nere i Hanne då åkte man till Hayenhjelms och inhandlade bröd - det var bara så. Mittemot Hayenhjelms där låg Petterssons ekipering. Där köpte jag min konfirmationskostym om jag inte minns alldeles fel. Efter Hayenhjelms hade vi Knut Nordins kiosk och herrfrisering. I kiosken kunde man köpa 1 - 2 och 5 - öreskola bl a. Nånting väldigt exklusivt var 10-öreskola och som kallades "rullkola". Den kunde man inte köpa allt för ofta eftersom den kostade hela 10 öre. Snygg i håret blev man också hos Nordin. Som barn minns jag att man fick sitta på en plåtbuk för att komma upp i rätt spegelhöjd. Troligtvis var det kolaburkar. I samma byggnad fanns även en taxistation. Om jag inte minns fel stal jag en cigarettfimp inne på taxistationen och fick därmed mitt första bloss. Jag tror att det var av märket Bill eller möjligtvis Marvels. Om man sedan fortsatte vidare genom samhället passerade man Backströms verkstad som jag beskrev tidigare. Tage Nordling hade sin cykelverkstad någonstans efter Backströms och om jag inte missminner mig fanns där även en Konsum-butik. Svenssons ekipering fanns därefter på höger sida. Svenssons ekipering upplevdes som lite mer exklusivt. Men det hände väl att man inhandlade någon gabardinkostym där i sin gröna ungdom. Jag tror t o m att jag inhandlade en s k "pjatthatt" där.

Svea biografen det var den stora träffpunkten i Bispfors näst efter Gerålund. Dit gick man på söndagsmatinéer och såg Helan och Halvan m fl rolighetsministrar av den tiden. Man stämde också träff där med någon tjej man betuttat sig i. Jag har faktiskt skrivit dagbok en gång i min ungdom. Jag ber därför att få citera en del dagboksnoteringar kring biografbesök från svunnen tid. "Den 2 februari 1957: Klockan halv 6 kom Sven-Erik till mig. Han talade om att Ingrid och Kalle skulle komma sen (Mitt inlägg: hans föräldrar). Sven-Erik Svensson och jag for på bio till Bispfors. Filmen hette "Under blodröda fanor". Det var första gången dom körde med Cinema skåp där (Mitt inlägg: jag skrev så). Då vi kom hem så va Ingrid och Kalle hemma hos oss. Dom åkte droska hem." Tänk Svea biografen dom har alltid varit med sin tid - ja kanske t o m före Fors bio Bispgården - ja det där vet Du bättre Sven-Olov Sundin - Du kan väl skriva och berätta. Fortsatte man sedan genom byn kom man till Ocklinds och dom finns ju fortfarande kvar med sin nuvarande generation. Ocklinds skulle ju behöva en egen historiebereskrivning och

dess betydelse för Fors-bornå. Långre ner i byn var jag ej så ofta, men jag vet att Ocklinds har haft stor betydelse även där. Om man sen fortsatte ner mot Stadsforsen och Annedal knyts mina minnen till bandy och isracing på älven. Detta får vi ta i en annan berättelse om vår gemensamma hembygd.

Ha en skön sommar, önskar Martin Bergman

December 1999

Ytterligare minnen från Fors nedtecknade av Martin Bergman Förord Nu börjar han igen med sina nostalgiska tripper till 40 och 50-talet kanske många tänker. Jag brukar resonera så här, det är vår förbannade skyldighet att berätta. Nu när vi står inför ett milleniumskifte känns det ännu mera viktigt. Tänk om några dagar kommer vi att säga: detta tilldrog sig på nittonhundratalet Vi har levt i ett historielöst vacuum under många årtionden. 60 och 70-talet var helt historielöst det var helt enkelt fullt att berätta och sprida historien vidare. Idag är det lite mera inne lyckligtvis att berätta och föra historien vidare. Utan historia har vi ingen framtid anser jag även om mina berättelser kanske inte bidrar med något för framtiden. Men vem vet..... Tiden före min fars bortgång 1951 Jag var nio år när min far gick bort 1951. Jag kommer ihåg att jag följde med honom upp till Sockenstugan som den kallades där kommunalkontoret låg mittemot kyrkan. Byggnaden där kristidsnämnden låg revs (plockades ner) och byggdes upp av familjen Klotz som sedermera blev Textiltjänst. Mitt minne säger mig att kommunalkontoret bestod av tre personer. Det var min far som var kommunal- och kristidsnämndens ordförande. Vidare var det kamrer Berggren samt Aina Johansson från Utanede som fungerade något som allt i allo. Ibland fick jag följa med till ställen som Korsåmon, Utanede m fl ställen för att dela ut ransoneringskort under den s k kristiden. Utanede skola var ett sådant utdelningsställe. Ifrån Hanne och upp till kommunalkontoret vid kyrkan cyklade min far. Jag kommer ihåg att märket på cykeln var Kroon och den var grön. Han trampade hela vägen från Hanne upp till kommunalkontoret och jag satt bak på pakethållaren. Igentligen är det inte så många minnen jag har kvar utav min far. Men just det här med cyklandet kommer jag ihåg. En annan sak som ligger kvar i minnet är alla frimärken som min far samlade. På kommunalkontoret fanns det kartongvis med urklippta frimärken av post som kommit. Hemma i Hanne fanns det frimärken från hela världen, men i huvudsak från Europa. Saargebeit var ett land som jag minns att det stod på frimärkena. Jag bara undrar var finns det landet idag? I Hanne var det alltid liv och rörelse. Min far byggde upp en sågrörelse. Där sågades virke åt många som byggde egna hem i Böle och andra närliggande byar. En stor leverans av virke var när Hölleforsens kraftverk byggdes ut. De som jobbade vid sågen var bl a Ernst Nyberg, min mors bror. Han var en helt fantastisk människa. Ernst anlätades i hela norra Sverige för att han var så bra på att slipa sågklingor. Det sägs även att det var han som uppfann en utav tandningarna på bågsågbladet under den tid som han jobbade i Sandviken. Ernst var dessutom en mycket bra fotograf. Andra som jobbade vid sågen var Gustav Söderström, Olle Söderström (Erkehan-Olle), Lennart Nyberg och Kock-Erik Johansson. Gustav Söderström kunde timmer - helt kortfattat. Han visste precis hur stockarna skulle sågas för att beställaren skulle bli nöjd. Ibland blev han förbannad, men det hörde Gustav till. Förbannad blev han när det sågades i spik. Ibland ville Vattenfall att det skulle sågas virke utav gamla kraftledningsstolpar och då kan man ju förstå att Gustav blev arg. Man fick helt enkelt kalla på Ernst när det blev spiksågning. Gustav var också en utmärkt båtbyggare (utöver fiolbyggare som han är mest känd för). Vid sågen byggdes många båtar, bl a till flottningssällskapet, men även till bybor som fiskade i Indalsälven och andra närliggande fiskevatten. Jag kommer ihåg att jag följde med Gustav och min far för att leta lämpligt granvirke för stäv och akter till båtarna. Jag kommer också ihåg att virket till båtarna låg dränkt i älven under en längre tid för att bli tillräckligt mjukt. Olle och Lennart var unga grabbar vid den här tiden. Jag kommer ihåg att Olle hade en motorcykel av märket Apollo. Olle var stark och vi barn såg upp till honom. Jag kommer mycket väl ihåg honom när han staplade bräder och plank vid sågen. Lennarts MC kommer jag inte ihåg, undrar om det inte var NV. Möjlighet finns ju att han kan berätta detta själv från den här tiden. Kock-Erik - han var speciell - men

ändå kommer jag inte ihåg mycket. Erik var förmodligen med under tiden som virke sågades för Hölleforsens utbyggnad. Vad hände mer i Hanne under den här tiden. Jo vi hade bl a Olympiad. Jag hoppar över ett år här eftersom det var olympiaden i Helsingfors som inspirerade. Jag lyssnade på Hyland från Helsingfors när Zatopek m fl var kända friidrottare på den tiden. I alla fall blev vi inspirerade att starta en olympiad i Hanne. Vi hade allt för att IOK skulle godkänna Hanne för Olympiska spelen. Troligtvis var det HOK (Hannes Olympiska Kommite) som bestämde. Vi hade bl a sågspån för att märka ut löparbanorna, vi hade virke för att bygga hoppställningarna och framförallt hade vi rätta virket för hoppstavarna. Hoppvirket fanns på Hannesmon (där det idag är en stor grop, p g a uttaget åsgrus). Hoppstavarna var unga och växte på Hannesmon som unga tallar. Halvard Ivarsson från Kilen kapade dom bästa stavarna. Han innehar Olympiska rekordet i Hanne fortfarande - tyvärr så kommer jag inte ihåg hur mycket. Halvard var en stor idrottsman överhuvudtaget. Vi hade mycket roligt tillsammans där bl a grabbar från Böle, Kilen och Moarna va med. Deltagare vid Olympiska Spelen i Hanne var bl a undertecknad, Jan-Eric Bergman, Håkan Bergman, Halvard Ivarsson, Sven-Erik Svensson, Hasse Svensson, Bengt Backlund, Sören Amren, Åke Viberg m fl var med. De olymiska trupperna var inte så stora på den här tiden. I alla fall kan man så här efteråt konstatera att doping förekom ej. Så småningom så bildade vi ett fotbollslag av de olympiska deltagarna. Vi utmanade storheter som Bispfors, Bispgården, Utanede m fl. Vi möttes - ibland vann vi - men för det mesta förlorade vi. Men efter vad jag minns så var vi jävligt bra. Sören Amren t ex han är en stor dribbler och bollkonstnär. Jan-Eric han kallades "Klister-Kalle" med inspiration från "Rio-Kalle". Om inte alla hänger med så var Jan-Eric målvakt precis som Kalle Svensson från VM i Rio de Janerio 1950. Så småningom upptäckte vi att det fanns en fotbollsplan på norra sidan av älven. Jag har berättat om genvägen på norra sidan om älven förut och om stigen till lerplanen nere vid älven. Vilka matcher det var där nere. Jag har bara nämnt några som jag kommer ihåg från den här tiden. Jag vill därför påminna om storheter som Manne Berglund (målvakt), Olle Molin och K G Sahlin m fl. Jag ber att få citera ett fotbollsreferat från den tiden som jag har i mina urklipp. Castor ledde 3-0 men Bispgården spurtade till 3-3 Castor lyckades ej heller med jumbolaget Bispgården ta full poäng utan , fick nöja sig med oavgjort efter att ha lett stort med 3-0 i halvtid. Bispgården överaskade stort och det var bra gjort av Östjämtarna att hämta in Castors stora försprång, Östersundarna inledde matchen med klart övertag och man började undra om det äntligen skulle lossna för de blåvita efter våromgångens motgångar. Redan i 3:e minuten var "Fetas" Lundberg påpassligt framme och nätade från nära håll. Efter 17 min.spel var det nye centern Björn Anderssons tur att göra mål med ett hårt skott intill vänstra stolpen. Bispgården började emellertid spela upp sig något, men något ordnat kedjespel förekom ej. Castors högerytter Lennart Holmqvist ökade istället de blåvitas försprång till 3-0 efter en snabb rusch med åtföljande hårt skott. Några minuter före halvtid fick äntligen Bispgården en chans och den missade ej heller högerytter Bengt Andersson (vet ni att han sprang från Moarna över hängbron till planen nere vid älven, NÅR DET VAR TRÄNING) utan sköt ett hårt skott otagbart för Färnström i Castor-målet. I ANDRA HALVLEK tog Bispgården genast initiativet och hade flera chanser att göra mål men det brast i avslutningarna. I 8:e minuten fälldes Castors centerhalv Fryklund (jag tror att han hade smeknamnet Brakis) de svartas (???? Bispgården hade svarta tröjor och vita byxor som reservdräkt) högerinner inom straffområdet och domaren dömde obevekligt straff. Centerforward Ribbefors gjorde inget misstag utan lade straffen otagbart intill vänstra stolpen. Uppmuntrade av denna kvittering fortsatte östjämtarna att pressa och Castorsförsvaret började vackla betänkligt. I 35:e minuten kom utjämningen. Det var högerinner Ljuse, som snyggt slog på ett direktskott. Färnström hade ej någon chans att klara. DET salomoniska slutresultatet får nog betecknas som rättvist, då lagen dominerade en halvlek var. Närmast till för seger låg nog Castor , men Bispgårdens utmärkte målvakt K. G. Sahlin redde upp de flesta farliga situationerna med fina räddningar. Nämnas hos gästerna bör även centerhalv Myrén (jag tror han kom från Ragunda stationssamhälle) och centern Ribbefors, vilken helt dirigerade de svartas kedja. Castors kedja utan Falk haltade betänkligt, även om "Fetas" Lundbergs återinträde bådar gott. Centern Björn Andersson var för kort i rocken och Hasse Järnström på vänsterytter är på tok för osnabb. I

försvaret dominerade Fryklund med rena sparkar och i viss mån P.O.Lind, vilken dock snarast bör återföras till sin plats som högerytter i kedjan. Färnström i målet tog vad som kunde tagas. VILLE LINDELL dömde bra inför c:a hundratalet åskådare Rink. Den här matchen gick inte nere vid älven utan troligtvis på Hofvallen eller Fyrvalla i Östersund. Bispgården var bra då - Bertil Pallin var en utav många bra spelare i Bispgårdens IF från den tiden. Jag kommer ihåg honom från en match mot Albacken - på deras grusplan. Bertil gav inte upp i första taget. När matchen var slut var hans ena lår sargat i blod genom det vassa röda gruset på Albackens plan. Albacken var bra då men jag tror att Bispgården vann, mycket tack vare Bertil Pallins kämpainsats. Det är lite svårt att skilja på tiden före och efter 1951. Varför måste jag nödvändigtvis göra så. Jo, tiden före 1951 beskriver livet innan jag upptäcker allt på den Norra sidan, dvs Bispgården och Bispfors. Jag hade ju fram till 1951 bara besökt Kristidsnämndens kontor mittemot kyrkan tillsammans med min far. I och för sig hade jag via Bispgårdens förnämliga järnvägsstation rest till Stockholm tillsammans med mina föräldrar. Året var då 1949. Minnet av Stockholm från den tiden är idag att vi bl a besökte Skansen, Gröna Lund och Nordiska Museét. Det var en fantastisk upplevelse för den tiden och en grabb på sju år. Men det som har fastnat mest är att jag smakade glass för första gången. Glassen inhandlades på Krukmakaregatan (som ligger på söders höjder). Jag hade aldrig sett något liknande förut - vilken succe och i strut dessutom. Men det var inte Stockholm jag skulle berätta om även om upplevelsen hörde till den tid jag försöker beskriva. Vilka ytterligare minnen finns då att berätta utöver vad som hände i Hanne. I Böle och då speciellt på Sörböle hände det mycket. Vägen mot Böle från Hannesforsbron bestod första biten utav grustag och åter grustag. Först var det Vägförvaltninga i Kälarne som krossade grus på Hannesmon på höger sida om Bölesvägen. Omedelbart till höger innan där åsen börjar (jag tror att det är bara sly där idag) hade "Väggkassa" i Kälarne ett permanent läger mer eller mindre året om. I baracker låg där säkert 4-5 personer året om som krossade makadam av Hannes åsgrus. Förmodligen så behövdes det till alla grusvägar i vår hembygd. Jag har inte något minne utav belagd väg förrän i mitten på 50-talet när Sollefteåvägen fick asfalt. Om man sen fortsatte vidare efter Bölesvägen hade Östra Jämtlands Lastbilscentral sitt grustag. Ytterligare entreprenörer var Valdemar Österlund vid den första skarpa kurvan till vänster. Jag tror att det var på Viktor Matssons ägor. En liten bit längre fram hade Einar Forsström sitt grustag. Där var jag mycket som grabb och hjälpte till att lasta grus från tåkten. Einar hade hjälp utav Bengt Söderlund m fl. Vi handlastade direkt i en ficka som var uppställd för att lastbilarna kunde backa inunder. Vilket slit det var för att få ett lass åsgrus. Fortsatte man sen vidare fanns ytterligare ett grustag (innan Sörbölesvägen). Ägorna var på Zacharias Bergman och Einar Forsström hade förmodligen avtal att ta ut putsgrus som fanns rikligt. Mittemot tåkten gick vägen ner mot Dahlins. En liten bit längre fram till vänster tog vägen mot Sörböle utav. Den vägen är för mig förknippad med många minnen. Man kan säga att både min första kärlek (även om den inte var besvarad) och vänner skapades efter den vägen. Mauritzsonssns var första målet på min resa efter Sörbölesvägen. Där bodde bl a Jan-Erik och Elsy Lindkvist. Jan-Erik och jag var bästa vänner, Elsy var något äldre än oss. Vi träffades vid "storstenen". Ibland kom Maj-Lis Forsström, Gerda Backman, Sven-Erik och Hasse Svensson dit. Vi hade väldigt roligt tillsammans, vi åkte bl a bob och sparktåg nerför backarna mot stora vägen. Jag kan avslöja det nu, jag var djupt förälskad i Maj-Lis Forsström vid den tiden. Maj-Lis var och är ett år äldre än mig varför kärleken ej blev besvarad. Vi hade roligt ändå. Jan-Erik var en hejare på att bygga vattenhjul i vårbäckarna. Varför han blev kock istället för vattenbyggare förstår jag inte. Nåväl vi hade i alla fall mycket roligt vid "storstenen" hos Mauritzsonss. Om man sen fortsätter backen upp från Mauritzsonss kom man så småningom till "Hanspojnkarna" på vänster sida. Det var Valfrid, Gottfrid och Emil - tre ungarbröder. Jag sålde jultidningar vid den här tiden. Mina första kunder var alltid dessa bröder. Alla tre köpte minst tre tidningar var. Vad som var förvånande var att dom köpte även tidningar som "Bland tomtar och troll" och liknande. Jag förstår att bröderna tyckte mycket om barn och därför köpte dom säkert av alla som kom. Maj-Lis, Gerda m fl kan säkert berätta att även dom sålde tidningar till "Hanspojnkarna". Fortsatte man sedan vidare passerade man där Maj-Lis föräldrahem ligger. Där dunkade mitt hjärta speciellt hårt var gång jag passerade.

Varför jag passerade var oftast orsakat utav att jag var på väg till Sven-Erik och Hasse Svensson. Vi tre hade mycket roligt tillsammans. ibland gick vi även över till Ove Amren och lyssnade på Tiger Rag med Louis Armstrong på en 78-varvare. För att inte tala om när vi besökte Sören Nilsson och lyssnade på hans skivsamling. Sören bodde på Högåsen så det var ju en bit att gå. Om man nu backar tillbaka till där Sörbölesvägen börjar för att fortsätta min berättelse. Vid den här tiden hade jag ej åkt hela Sörbölesvägen och kommit fram vid Byströms och Adolfberget. Möjligtvis hade jag besökt min kusin Gustav Söderström (sågarn ni vet) tillsammans med min mor. Hans mor Lotta och min mor var nämligen syskon. Nu befinner vi oss alltså i korsningen Bölesvägen/Sörbölesvägen för att fortsätta resan mot okända trakter. Backarna upp här mot Böle och Sönneråsen är väldigt jobbiga. Det vet bl a min mor som cyklade upp till våra kors sommarbete (efter Erke-hanan) vaje morron och kväll under många år. Vi hade tre kor som gick och betade i sommarhagen ner mot älven. På ovasidan av vägen hade vi vår slätter - mellan Emil på berget och Erkehanan. Där lärde jag mig att handskas med lie av min far och mina böder. Jag använder lie även idag härnere i Roslagen. Många skickar beundrande blickar när jag tar fram redskapet till användning. Innan vi kommer fram till våra inägor passerar vi där Oskar och Beda bodde. Beda var min mors syster. Paret var i alla fall lite speciella. Dom var bl a först med motorcykel i Böle by påstås det. Beda var lika kvick med historier och berättelser som sin bror Ernst Nyberg. Beda och Oskar hade också en fantastisk trädgård där dalior var deras specialite. Böle skola är förknippad med många kära minnen för min del. 1951 togs skolan i bruk. Jag tyckte att detta skulle firas på något sätt så därför ordnade jag tillsammans med Jon Nordenström, Maj Ljung och Kerstin Lindé en skolträff 1986. Träffen blev väldigt lyckad. 1951 var vi ca 120 elever fördelade på sju klasser vid skolorna i Böle och Österåsen. 60 av dessa elever kom till träfffen. Det var en fantastisk upplevelse som sent skall glömmas. I arbetet att hitta alla som gick vid skolan framkom att någon flyttat till Kanada ytterligare någon bodde i Schweiz medan dom flesta var utspridda från Skåne i söder till Norrbotten i norr. Några av lärarna hade också hörsammat vår inbjudan bl a Barbro Olsson som vid träffen läste uppsatser skrivna av elever vid skolan. Uppsatserna handlade om, "När vi träffas igen om 25 år". Visserligen hade det gått 35 år innan vi träffades men tänk så allting stämde i uppsatserna, vi hade blivit filmstjärnor och rymdfarare - näst intill i alla fall. Jag började vid Böle gamla skola 1949. Så småningom blev det "barnbespisning" genom kommunens försorg hemma hos Jenny Åsell i hennes kök. Första tiden hade man matsäck med sig, mjölkflaska och några mackor. Skolskjutsandet kom också in i bilden väldigt tidigt. En utav dom som körde var Ernst Viklund. Ernst lade grunden till att bli den bilchaufför jag är idag. Vi ungar tävlade om att få sitta i framsätet i hans ljusblå Dodge Kingsway. Vi fick nämligen sitta i hans knä och styra. Ja jag vågar påstå att det var Ernst som gjorde att man fick den rätta känslan för bilkörning. Tänk om dagens ungar skulle få göra så, vilka tidningsrubriker det skulle bli. Ernst var så förbaskat hygglig så vi fick köra en bit var från och till skolan alla grabbarna. Det fanns fler som körde skolskjutsarna genom åren (Gösta Frånlund, Sven Fors, min bror Eric Bergman, Nisse Viklund) men det var bara Ernst som lät oss köra. Vart tog "Tvål-Emil" vägen? Idag kommer marknaden hem till oss genom Internet. 1950 och tidigare kom marknaden hem till oss genom s k Gårdfarihandlare på cykel. På cykeln och dess pakethållare hade dom minst en resväska. En utav alla dessa gårdfarihandlare var Tvål-Emil. Jag kommer inte ihåg allt som han hade i sin väskor. En del av dåtidens marknad hade Tvål-Emil med sig i alla fall, troligtvis var det bla tvål. Det var alltid spännande för oss barn när alla "nasare" (dom kallade även så, något längre fram i tiden) eller gårdfarihandlare packade upp sina väskor. Tvål-Emil var lite speciell eftersom det är honom jag kommer ihåg mest av alla. Men vart tog han vägen - helt plötsligt var han borta. Ingen visste vart han tagit vägen. Tvål-Emil var inte ensam som gårdfarihandlare vid den tiden. Det fanns alla typer av försäljare. Ja man säga att marknaden verkligen kom till köparen. För att nämna några så var det Strömmings-Adrian med färsk fisk från Sundsvall, slaktare Olofsson med färskt nötkött från Ragunda (tror jag), SollefteåOrtensBryggeriAB med färsk öl och läsk från bryggeriet i Sollefteå, skinnhandlare Edvard Englund med affär i Bispgården (någonstans där Nipången ligger idag). För att inte tala om alla knallar som kom med flätade korgar till försäljning. Men den som man minns mest är Tvål-Emil och jag undrar än idag vart tog

han vägen. Blev han kvar efter vägen någonstans eller kom han till sitt hem vart det nu var? Jag ser i min dagbok från 50-talet att om man skulle någonstans åkte man buss. Man åkte med halvfembussen eller halvsubussen om man skulle på bio upp till Bispgården. Hem fick man alltid åka med någon som hade bil eller också gick man genvägen. Halvfembussen kom från Ragunda och gick via vändplan på Söneråsen (mittemot Albert Anderssons) vidare till Bispgården. Halvfembussens ändhållplats var Sundsvall. Otto Holmboms och Anna Norbergs bussbolag turades om att varannan vecka köra linjerna. Chaufförer var bl a bröderna Hilding och Erik Åsen, Jonas Hammarström, Hjalmar Berg. På varje linje fanns det konduktör med. En utav konduktörens huvuduppgifter var att fånga in postväskan som satt på stolpar vid gårdar efter vägen. Väskan fångades i farten med konduktören stående i dörren. Om det var något i luften som surrade så var det alltid Gunnar som var i farten. Vi alla barn och kanske inte bara barn trodde alltid att det var Gunnar Söderström från Böle som flög alla flygplan. Förmodligen så fanns han nere vid Ljungbyhed i Skåne även vid den här tiden. Men vem vet det kanske var Gunnar som alltid gjorde en avstickare till sina hemtrakter. Turister med tält var väldigt vanligt vid den här tiden. Ibland kunde det vara alldeles fullt med tält längs älvkanten hela vägen från sågen och ner till bron. För att inte tala om uppe på Hannesmon där kunde det ibland vara alldeles packat bland ungtallarna med tält. För det mesta kom turisterna söderifrån, Norrköping var väldigt vanligt om jag inte missminner mig. Vi barn gjorde oss ofta bekanta med gästerna efter älven. Ofta så återkom samma familjer från år till år. Tattare eller s k Resande som dom själva oftast ville kalla sig var också väldigt vanligt vid den här tiden. Tyvärr hade dom väldigt dåligt rykte och fick oftast ge sig iväg från bebyggd närhet. Tattarna livnärde sig på gårdfarihandel och hästhandel oftast. Jag kommer speciellt ihåg en man som alltid kom tillsammans med sin son som var jämnårig med mig. Mannen och sonen tältade uppe på Hannesmon i säkert 3 till 4 somrar efter varann. Mannen var konstnär och målade i olja motiv främst från Hannesmon. Med svampen kom också svamplockarna. Plockarna kom för det mesta ifrån "norrria" som vi uttryckte det. Vi förstod ingenting hur människor kunde plocka sådant som bara kreatur kunde stoppa i sig. Dom försökte på alla sätt förklara vilka otroliga delikatesser som fanns efter älvkanten. Helt övertygad blev jag inte själv förrän jag flyttade ner till södra Sverige och Eskilstuna. Där plockade nästan alla människor svamp. Idag skulle jag inte kunna tänka mig att låta bli att plocka t ex höstkantareller. Det är en delikatess men det tog lång tid att bli övertygad. Virket ifrån skogen kördes fram med häst. Jag kan än idag höra klangen från hästbjällrorna när dom kom med fullastade slädar (på get och stöfting). Hans-Pojkarna, Anton Englund och Ernst Olsson kommer jag speciellt ihåg som hästkarlar. Virket lades upp efter älvkanten och ute på älvisen i stora vältor. När våren närmade sig kom även "tummarna" och mätte in virket. De jag kommer ihåg bäst av "tummarna" är Johan Flodin och Herbert Sundberg. Virket som lagts på älven tummades först. Varenda stock fick ett huggmärke i båda ändarna. Dessutom var virket uppmärkt av huggarna med bokstavskombinationer beroende på till vem virket skulle levereras. Om jag inte minns alldeles fel stod det WV på WifstaVarfs virke. Virket låg sedan tills "isen gått" och det var dags att rulla stockarna ner i älven. Så småningom kom även flottarna och Gustav Söderström fick leverera sina båtar som han tillverkat vid sågen. Flottarna hade fullt upp med brötar som bildades vid bron. Ibland trodde man nästan att bron skulle följa med. Den s k "Rumpan" kom så småningom och älven var åter tom på virke. Rumpan kallades den del av flottningen som fångade upp de sista stockarna som låg efter älvkanterna.

Nedtecknat av Martin Bergman bergman.0851238642@telia.com